

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 348/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 60/2019 z 31. marca 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 8 Cdo 60/2019 z 31. marca 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Taktiež namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. Sťažovateľ žiada aj o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie pred ústavným súdom z dôvodu nepriaznivých osobných a majetkových pomerov, pričom poukazuje na skutočnosť, že bol všeobecnými súdmi v základnom konaní a zároveň aj v naň nadväzujúcom dovolacom konaní (v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie) oslobodený od platenia súdnych poplatkov.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) a vedenou pod sp. zn. 7 C 398/2002 domáhal proti žalovanému Stavebnému bytovému družstvu, Pod Donátom 3, Žiar nad Hronom (ďalej len „žalovaný“), odstránenia chýb bytu, ktorý užíva, a poskytnutia zľavy na nájomnom. Konanie bolo neskôr vedené na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 77/2009. Časť nárokov uplatnených sťažovateľom v žalobe bola uznesením okresného súdu z 28. augusta 2012 vylúčená na samostatné konanie a vedená okresným súdom pod sp. zn. 7 C 35/2012. Predmetom vylúčenej veci na samostatné konanie pod sp. zn. 7 C 35/2012 bol návrh sťažovateľa na vykonanie opravy elektroinštalácie a na zľavu z predpisu nájomného, o ktorej rozhodol okresný súd rozsudkom z 8. januára 2013 tak, že jeho návrh zamietol, čo potvrdil Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 29. januára 2014, avšak najvyšší súd uznesením č. k. 8 Cdo 346/2014 zo 14. októbra 2015 dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu z 29. januára 2014 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Rozhodol tak preto, lebo zastával názor, že sťažovateľovi nebola daná možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovaného k odvolaniu, čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V odôvodnení svojho uznesenia ale najvyšší súd tiež uviedol, že konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nemá ďalšie dovolateľom vytýkané vady.

4. Krajský súd následne rozsudkom zo 4. mája 2016 rozsudok okresného súdu z 8. januára 2013 opätovne potvrdil.

5. Proti rozsudku krajského súdu zo 4. mája 2016 podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 31. marca 2020, ktorým dovolanie odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti pomerne obsiahlo a podrobne popisuje vývoj svojej veci od podania žaloby na okresnom súde až po vydanie napadnutého uznesenia najvyšším súdom, ktorý vyúsťuje do taktiež rozsiahlej polemiky sťažovateľa o správnosti takto vydaného rozhodnutia a končí konštatovaním, že pokiaľ najvyšší súd jeho dovolanie odmietol, postupoval „*zjavne nesprávne*“.

7. V podstatnom možno námietky sťažovateľa uvedené v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu zhrnúť takto:

7.1. Námietka, že rozsudok súdu prvej inštancie je vzhľadom na jeho nedostatočné odôvodnenie neobjektívny a nepreskúmateľný, keďže sa súd prvej inštancie sťažovateľovými právnymi a vecnými návrhmi, námietkami nezaoberal a ani ich nevyhodnotil. Pokiaľ teda krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, je daný dôvod na zrušenie rozsudku odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f) OSP a zároveň, nadväzujúc na uvedené, aj najvyšší súd ako súd dovolací postupoval „*nesprávne, ak pre uvedené meritórne nesprávne procesné postupy a nedostatky odôvodnení rozsudku tak súdu prvého stupňa, ako aj rozsudku odvolacieho súdu, tieto rozhodnutia v zmysle § 243b ods. 2, 3 OSP nezrušil, a nevrátil vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, resp. sám nezmenil rozsudok odvolacieho súdu...*“.

7.2. Námiетка, že dovolací súd mal povinnosť aspoň stručne uviesť svoje zistenia, hodnotenia a závery vo vzťahu ku skutočnostiam uvádzaným sťažovateľom v dovolaní, čo však neurobil. Takýto nesprávny postup dovolacieho súdu sám osebe predstavuje vadu v konaní spočívajúcu v nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktorá robí jeho rozhodnutie nepreskúmateľným a zakladá dôvod na jeho zrušenie.

7.3. Námiетка, že dovolací súd v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia len stroho jednou vetou poukazuje na svoje skoršie uznesenie zo 14. októbra 2015 týkajúce sa námietky sťažovateľa, že všeobecné súdy rozhodli na základe neurčitého žalobného návrhu, čo je opäť vadou v konaní dovolacieho súdu spočívajúcou v nedostatku jeho odôvodnenia, ktorá ho činí nepreskúmateľným, a v kontexte s inými dôvodmi uvedenými v ústavnej sťažnosti zakladá dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia.

7.4. Námiетка, že dovolací súd sa nedostatočne zaoberal jeho námietkou, že vo veci sťažovateľa rozhodovali zaujatí sudcovia, pretože dovolací súd „*neuvádza a nijako (!) sa nezmieňuje, že mu sťažovateľ ako dovolateľ navrhol vykonať dôkaz ohľadne posúdenia otázky zaujatosti sudcu voči nemu, vyžiadanim na ten účel od procesného súdu spis vo veci sp. zn. 7C/77/2009... a neuvádza žiadne (!) dôvody, prečo nebol tento dôkaz vykonaný, čo je v kontexte s absenciou posudzovania dovolacím súdom návrhov, námietok a argumentácií podaných v časti 2. dovolania zo dňa 27.06.2016 dôvod, aby ústavný súd preto uznesenie dovolacieho súdu zo dňa 31.03.2020 ako nepreskúmateľné pre nedostatok jeho odôvodnenia, zrušil.*“.

7.5. Vo vzťahu k už spomenutej námietke zaujatosti sťažovateľ ďalej dôvodí, že „*dovolanie zo dňa 27.06.2016, bolo po dobu viac než dva roky (!) až do dňa 02.10.2018 (!), účelovo zadržované sudcom na prvostupňovom súde, než bolo postúpené dovolaciemu súdu na konanie a rozhodnutie, čo je nepochybne obzvlášť závažný, v právnej praxi výnimočný skutok zaujatosti sudcu voči nemu. jednako sám o sebe, ale aj v kontexte s ostatnými skutkami zaujatosti, osvedčujúci vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. g/ OSP (pozn. bližšie zdôvodnenia a námietky...). Sťažovateľa ako navrhovateľa a dovolateľa to zároveň zásadným spôsobom poškodilo na právach v procese uplatňovania práv proti odporcovi, že o tomto jeho opravnom prostriedku nebolo konané a rozhodnuté v reálnom čase, v zmysle zásad OSP, resp. CSP, čím mu bolo upreté právo, aby bola jeho vec prejednaná a rozhodnutá v primeranom čase, nehladiac na dôsledky zadržania dovolania, vo vzťahu ku konaniu sp. zn. 7C/77/2009 (porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy, čl. 38 ods. 2 Listiny, čl. 6 ods. 1 Dohovoru).*“.

7.6. Námiетка, ktorou sťažovateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci všeobecnými súdmi, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania podľa § 241 ods. 2 OSP.

8. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ navrhuje „*zrušiť uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31.03.2020 sp. zn. 8 Cdo 60/2019, zároveň navrhuje zrušiť aj rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 04.05.2015 sp. zn. 15Co/696/2015, a tiež zrušiť aj rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom zo dňa 08.01.2013 sp. zn. 7C/35/2012-177, a Okresnému súdu Žiar nad Hronom vrátiť právnu vec sp. zn. 7C/35/2012 na ďalšie konanie.*“.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým odmietol jeho dovolanie ako neprípustné.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

10. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu v prvom rade k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

11. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom [§ 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti a táto nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená (I. ÚS 60/2019).

12. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť (I. ÚS 60/2019).

13. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

14. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu medzi základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto sa ich namietané porušenie skúma spoločne.

15. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

16. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd preto konštantne vo svojej judikatúre uvádza, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

17. Úloha ústavného súdu sa preto obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (IV. ÚS 287/04). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00).

18. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd na tomto mieste zároveň pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

19. Je potrebné konštatovať, že ústavná sťažnosť nie je argumentačne koncipovaná tak, aby obsahovala a poskytla ústavnému súdu konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu ním označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu (ústavnoprávne relevantné odôvodnenie ústavnej sťažnosti), avšak vzhľadom na požiadavky kladené zákonodarcom na ustanovenie právneho zástupcu pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia, a to v rozsahu potrebnom na konštatovanie, či došlo k ich splneniu.

20. Vzhľadom na nadobudnutie účinnosti novej procesnej normy od 1. júla 2016, a to Civilného sporového poriadku, upravujúcej procesné účinky dovolaní podaných do 30. júna 2016 najvyšší súd v úvodnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia konštatoval, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôžu uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa v celej šírke a so všetkými dôsledkami, a preto

úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa.

20.1. Následne poukázal na to, že „dovolanie žalobcu smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, boli uvedené v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. Dovolanie žalobcu nesmeruje proti rozsudku, ktorý je uvedený v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. nevyplýva. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám, ktoré boli uvedené § 237 ods. 1 O. s. p...

12. Žalobca svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. založil na tvrdení, že rozhodnutie súdu prvej inštancie a tým aj odvolacieho súdu, ktorý ho potvrdil sú nepreskúmateľné, nezrozumiteľné, nedostatočne odôvodnené a nepresvedčivé v smere súdom vyslovenej povinnosti nájomcu odstraňovať zistené závady elektroinštalácie bytu, nakoľko podľa jeho názoru o bežnú údržbu bytu nešlo, čo rozsiahlo opísal v dovolaní...

14. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zrejmé právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli k prijatiu konečného záveru v prejednávanej veci. Súd prvej inštancie jasne uviedol ako dospel k tomu, že žalobca je povinný vykonať opravu elektroinštalácie, nakoľko ide o drobnú opravu ako vyplýva z § 687 Občianskeho zákonníka, § 5 nariadenia vlády č. 87/1995 Zb. a znaleckého posudku. Za procesnú vadu konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.“

20.2. K námietke sťažovateľa, že súdy rozhodli na základe neurčitého žalobného návrhu, čo má zakladať vadu konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP najvyšší súd uviedol, že „k tejto námietke sa už rozsiahlo vyjadril dovolací súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí na str. 11- 12, ktorý takúto vadu konania nezistil a tiež odvolací súd na str. 12. Vadou konania § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. nie je ani skutočnosť, že odvolací súd nevyslovil vo výroku svojho rozhodnutia prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O. s. p.), nakoľko posúdenie, či ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu je len a len na súde, na námietku strany sporu v tomto smere prihliada.“

20.3. Zhrnúc už uvedené, najvyšší súd vadu zmätočnosti v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP v rozhodnutiach súdov nižšej inštancie nezistil.

20.4. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa týkajúcu sa procesnej vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. g) OSP, že spor na súde prvej inštancie a aj na odvolacom súde prejednali a rozhodli zaujatí sudcovia, najvyšší súd v podstatnom uviedol: „18. Z obsahu spisu vyplýva, že o námietke zaujatosti podanej žalobcom voči zákonnému sudcovi súdu prvej inštancie právoplatne rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 27. júla 2006, sp. zn. 16NcC/18/2006 tak, že námietke zaujatosti nevyhovelo. O námietke zaujatosti voči členom senátu odvolacieho súdu rozhodol najvyšší súd uznesením zo 16. decembra 2015, sp. zn. 5Nc/11/2015 tak, že JUDr. Jaroslava Mikulaja a JUDr. Jaroslava Galia nevyklúčil z prejednávania a rozhodovania v spore vedenom pod sp. zn. 15Co/696/2015.“

19. Pri posudzovaní opodstatnenosti tejto námietky vychádzal najvyšší súd z toho, že neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p. posúdiť túto otázku samostatne (vid' R 59/1997).

20. Z hľadiska § 14 ods. 1 O. s. p. je právne významný vzťah sudcu, a to buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k účastníkovi konania určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezáujatosti) a napokon k zástupcom účastníkov konania.

21. I keď zákon v § 14 ods. 1 O. s. p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezáujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezáujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor strany sporu, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania vecí, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezáujatého rozhodovania.

22. Dovolateľ svoj názor, že v danom prípade spor na súde prvej inštancie a odvolacom súde prejednali a rozhodli zaujatí sudcovia, vyvodzoval z toho, že ich rozhodnutia pôsobia tendenčne.

23. Dovolací súd zistil, že zo spisu nevyplýva žiadna okolnosť svedčiaca o tom, že by u zákonných sudcov neboli dané dostatočné záruky objektívneho, nezáujatého a nestranného rozhodovania. Žalobca neuviedol žiadny zákonom uznaný dôvod zaujatosti spochybňujúci nezáujatosť sudcov. Dovolací súd pochybnosti žalobcu o nezáujatosti sudcov nepovažuje za také, ktoré by mohli mať právnu relevanciu a je toho názoru, že sú motivované tým, že nebolo rozhodnuté podľa subjektívnych predstáv žalobcu; hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí stranám sporu a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezáujatosti sudcu. Za dôvody pre vylúčenie sudcu totiž nemožno považovať okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní alebo v jeho rozhodovaní.

24. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O. s. p. z dôvodu, že rozhodoval vylúčený sudca, nie je daná.“

20.5. V závere najvyšší súd, vychádzajúc zo svojej judikatúry, konštatoval, že „i keby v preskúmanej veci došlo k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie v spore ako namieta žalobca v dovolaní, nejde o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O. s. p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. To isté platí aj o nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.); aj za predpokladu, že by tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené, mohli by mať za následok nanajvyšš vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, ale nezakladali by súčasne prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil

(ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesné prípustné, ale o taký prípad v danej veci nejde (R 54/2012).“.

21. Najvyšší súd ako súd dovolací sa námietkami sťažovateľa (obdobnými s tými, ktoré uviedol v ústavnej sťažnosti) zaoberal a, zrozumiteľne aplikujúc na danú vec sťažovateľa príslušnú právnu úpravu, dospel k jasne odôvodnenému záveru, že v prípade sťažovateľa prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z § 238 OSP ani z § 237 ods. 1 OSP, a preto ním podané dovolanie ako neprípustné odmietol.

22. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj ustálený názor, podľa ktorého do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka na rozhodnutie v súlade s jeho skutkovým a právnym názorom, resp. právo na úspech v konaní. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je ani záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania (napr. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je preto podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľné a udržateľné, pričom napriek odmietnutiu dovolania pre neprípustnosť bola otázka spôsobu odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia preskúmaná v potrebnom rozsahu a so zrozumiteľne vysvetlenými závermi a vo vzťahu k otázke vylúčenia sudcov bol vykonaný náležitý právny rozbor a vecný prieskum, čo je pre ústavný súd rozhodujúce.

23. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti v rámci predbežného prerokovania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Predmetom ústavnej sťažnosti je aj námietka porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 7.5 odôvodnenia tohto rozhodnutia). Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti dôvodí, že „*dovolanie zo dňa 27.06.2016, bolo po dobu viac než dva roky (!) až do dňa 02.10.2018 (!), účelovo zadržované sudcom na prvostupňovom súde, než bolo postúpené dovolaciemu súdu na konanie a rozhodnutie*“. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti tak možno vyvodiť, že k porušeniu týchto práv malo dôjsť postupom okresného súdu pri úkonoch smerujúcich k predloženiu dovolania sťažovateľa dovolaciemu súdu na jeho prejednanie a rozhodnutie.

25. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu (IV. ÚS 205/03, IV. ÚS 225/05). Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

26. Vec sťažovateľa bola v čase podania tejto ústavnej sťažnosti ústavnému súdu 2. júla 2020 v rámci dovolacieho konania právoplatne skončená, a to napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 30. apríla 2020. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť ústavnému súdu v čase, keď bolo konanie (resp. časť konania) pred všeobecným súdom o ním podanom dovolaní právoplatne skončené napadnutým uznesením, a teda právna neistota sťažovateľa bola v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu odstránená. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť.

III.2. K sťažovateľom podanej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

27. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Podľa názoru ústavného súdu je totiž z obsahu ústavnej sťažnosti a z výsledku jej posúdenia ústavným súdom zrejmé, že v danom prípade ide o zrejmé bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017).

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2021

Libor Duľa
predseda senátu